

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

62. Quis non coram infirmo, sed statim in ejus absentiam manifestavit
Confessario illum petiisse confessionem, vel signa contritionis ostendisse;
quæritur, an si Sacerdos illum vivum adhuc inveniat, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

cará contra caridad el Sacerdote, que no absolvere al tal enfermo dexabo de la condicion dicha, por que no haciendo, como no se haze agravio al Sacramento, dexata, deponer los medios, y que puede para la salvacion del proximo en lance tan apretado. Ita Martinus de San Joseph.

10. Sed ego pro hac sententia in pluribus locis alios Doctores adduxi, & quid sentiam aperui, nunc vero sufficiat pro curiosis Doctores jam alibi adductis, Authores in hac resolutione citatos addidisse.

RESOL. LXII.

Quis non coram infirmo, sed statim in ejus absentia manifestavit Confessario illum petisse confessionem, vel signa contritionis ostendisse, quaritur, an si Sacerdos illum vivum adhuc inveniat, possit sacramentaliter absolvere?

Et an adversus hoc non faciat Decretum Clem. VIII. editum die 20. Junij 1602. in quo damnatur tanquam falsa, temeraria, & scandalosa ista propositio: scilicet licere per literas, seu inter nuntium confessionem absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere?

Et notatur Clem. VIII. in supra dicto Decreto declarare supra dictam absolutionem non solum illicitam, sed etiam invalidam, & nullam esse. Ex part. 3. tract. 3. Ref. 7.

in hoc in §. 1. **A**ffirmativa sententia potest hoc argumento suaderi, quia in hoc casu, licet illa confessio sit facta absente Sacerdote per nuncium, tamen postea absolutio non datur in absentia, sed in presentia penitentis; ergo licita & valida erit. Et ita hanc opinionem tenent Henriquez lib. 5. cap. 2. n. 7. & Valentia tom. 4. disp. 7. q. 11. punct. 1. ubi sic asserit, quod ipsa confessio possit fieri per nuncium, aut literas Sacerdoti, dummodo ipse Sacerdos non nisi presentem postea absolvat, omnino est probabile; ut v.g. si ager aliquis absentem Sacerdotem per literas, aut per nuncium accersat, ac timens futurum, ut morbo postea oppressus, confiteri illi in presentia non possit per eandem literas, vel nuncium ipsi confiteatur, ut adveniens demum Sacerdos se quantumvis morbo aggravatum absolvat. Hæc Valentia, quæ omnia accidunt in casu nostro. Ergo, &c.

2. Nec adversus hanc doctrinam facit decretum Clementis VIII. editum die 20. Junij 1602. in quo damnatur tanquam falsa, temeraria, & scandalosa ista propositio, scilicet, licere per literas, inter nuntium Confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere. Nam respondent aliqui hanc propositionem non ita à Pontifice damnari, ut utrumque ejus membrum censura notetur, ac proinde supradictam declarationem volunt intelligendam esse in sensu copulativo, seu complexivo, non autem in sensu divisivo, fundatur hæc interpretatio in tribus. Primum in particula & quæ utrumque membrum conjungit, & parit sensum complexivum; nam si divisivè loqui voluisset Pontifex, potius id explicasset per particulam vel. Secundò, quia Pontifex utitur signo demonstrativo singulari, dicens hanc propositionem, quod proprie denotat hypotheticam, damnari per modum unius. Tertio, quia inter Theologos tunc quando emanavit illud decretum, non erat quæstio de sensu divisivo, sed de complexivo tantum; ergo solum censendum est Pontificem declarare id, de quo erat controversia.

3. Et ita explicationem hujus decreti modo quo supra, esse probabilem putat Becanus de Sacramen-

ris, cap. 37. q. 8. nam contrariam vocat tantum tutiorem; unde sic explanant hoc decretum Filiucius in tom. 1. tract. 7. cap. 1. n. 20. & Villalobos in summa, tom. 1. tract. 9. disp. 37. n. 6. ubi sic asserit: [A la declaracion de Clement. VIII. se puede responder que alli ambas cosas juntas incluye confession y absolucion en ausencia; ya qui no las ay juntas, que està presente el Sacerdote, quando absolve, y mas que alli, no determina el Papa que la Confession echa en ausencia no es valida, sino solo dize que es illicita.] Ita ille. Et hoc ultimum, nempe Clementem VIII. in illo decreto non determinasse confessionem factam absente Sacerdote esse invalidam, sed illicitam, docet etiam Coninch in responsione contra Coquetium impugnantem absolutionem moribundi, num. 27. & 28.

4. Igitur ex supradictis videtur dicendum, posse Sacerdotem absolvere moribundum sensibus destitutum, si testes de signis ejus contritionis non coram infirmo testimonium ferant, dummodo Sacerdos postea, presente infirmo, illi sacramentalem absolutionem tribuat. Et hanc sententiam tenent Filiucius tom. 1. tract. 7. cap. 5. n. 122. Bonacina de Sacram. disp. 5. q. 5. sect. 2. punct. 2. §. 4. n. 10. Fernandez in ex. am. resol. mor. part. 3. c. 7. §. 6. n. 50. & Zambranus de casu tempore mortis, cap. 4. dub. 2. sect. 5. n. 31. qui asserit confessionem absente Sacerdote esse validam tempore mortis, quando aliter fieri non potest, non obstante decreto Clem. VIII. vide etiam Layman in Theol. mor. lib. 5. tract. 7. cap. 3. n. 9. in fine. Possévinum de officio curati cap. 7. n. 88. Villalobos ubi supra, & alios.

5. Nec contra hanc sententiam abit D. Leo Epist. 89. ibi, *testimonia ei fidelium circumstantium prodesse debent*, ubi videtur docere testes in hoc casu in presentia infirmi testimonium ferre debere; nam aliquis posset respondere, Pontificem dixisse, quia id frequentius solet evenire, nempe ut Confessarius superveniat, ubi est moribundus cum aliis, qui postea illi testimonium ferant vocatum à moribundo Confessario, &c. Unde in Concilio Arausicano VII. cap. 12. & in Carthaginensi IV. cap. 76. dicitur absolute sufficere Confessario ad absolvendum sacramentaliter infirmum, si testes dent testimonium de voluntate ipsius; ergo, &c.

6. Hæc opinio videtur mihi probabilis, & novissimè, in terminis, ut asserunt, terminantibus iterum illam tenet Bonacina tom. 3. disp. 2. quæst. 3. punct. 33. num. 4. ubi asserit, posse absolvi penitentem, qui accersivit Confessarium per nuncium, & adveniens Confessario ita obmutuit, & ita sensibus destitutus est, ut nullum peccatum exprimere, aut doloris signum exhibere possit, nullusque tunc adsit, qui petitionis confessionis fidem faciat, & ita Romæ sensisse multos DD. testatur. Et ita sentiunt multi viri docti Societatis Jesu; & nostræ Religionis.

7. Sed negativam sententiam ego teneo; quia puto esse de necessitate sacramentalis Confessionis, ut efficiatur in presentia Sacerdotis; ut tenent fere omnes Doctores ex Dominicanorum familia, & Societate Jesu locis citatis, & illi quos ad satietatem adducit Franciscus Avila in dissertatione de confessione per literas cap. 2. per totam. Confessio enim est actus personalis, ut & absolutio; ergo sicut Confessarius non potest absolvere in absentia, ita & penitens non potest confiteri nisi illo presente; unde Clemens VIII. quidquid asserat Villalobos & Filiucius ubi supra, in illo decreto, non solum damnavit absolutionem absente penitente, sed confessionem absente Confessario; & ita verba illa Clementis accipienda esse in sensu divisivo, & non complexivo docet Seraphinus Freitas in addit. ad tract. de confess. sollicitis, quæst. 13. n. 31. Alphonsus de Leone tract. de offic. & potest.

Sup. hoc lege Ref. & §. 5. annor. pt. ex-teritarum hujus Ref.

potest. Confess. tom. 1. recollect. 6. num. 123. Turrianus de pen. quest. 9. art. 2. disp. 3. dub. 4. Fagundez præc. 2. lib. 2. cap. 10. num. 5. Coquetius in dissertatione de confessione per literas. cap. 5. num. 15. Alvarez in p. 2. D. Thoma. q. 19. art. 6. disp. 80. in appendice n. 34. & sequent. Petrus Fay de pen. in addit. ad 3. p. q. 9. art. 3. disp. 3. Pitigianus in 4. sent. tom. 2. disp. 17. quest. unica, art. 8. concl. 2. Nugnus in 3. p. tom. 2. q. 9. art. 3. diff. 2. confit. 2. Franciscus Avila in dissert. de confess. per literas cap. 9. Joannes Chapeavilla tractat. de modo ministrandi Sacramenta tempore pestis, quest. 30. Sylvius in 3. part. post concl. 4. qui ex Cardinali Bellamino testatur Clem. VIII. intellexisse suum decretum in sensu diviso, quod postea die 14. Julij 1605. declaravit sacra Cardinalium Congregatio, cujus, verba afferunt Coquetius, & Fay ubi supra.

8. Igitur ex supradictis apparet, negativè respondendum esse ad casum propositum in præsentem resolutione, nam moribundus confiteretur per nuncium absente Sacerdote, quæ confessio est damnata per dictum decretum Clem. VIII. quod non accidit in casu * resol. 4. Videlicet, quando Confessarius invenit moribundum sensibus destitutum, & adstantes testificantur illum confessionem petiisse, vel signa contritionis exhibuisse, nam (ut supra dictum est) dum tales adstantes Sacerdoti præsentem penitentiam, & desiderium moribundi explicant, instar interpretum ipsius confessionem Sacerdoti exponunt, atque ipse per hos Sacerdoti præsentem confitetur, quod non potest dici in casu de quo loquimur, nam testes exponunt Sacerdoti penitentiam moribundi, ipso absente; ergo est confessio facta per nuncium in absentia, quæ à Pontifice jam damnata, & improbatæ est; ergo, &c.

9. Notandum est etiam hic contra Coninch, & Villalobos ubi supra, Clem. VIII. in supradicto decreto non solum confessionem absenti factam, & absolutionem absenti datam declarasse illicitam, sed etiam invalidam, & nullam. Et ita præter Pitigianum, Nugnum, Avilam, Coquetium, Alvarez, Fagundez ubi supra docent etiam Ioan. de la Cruz in direct. p. 2. de sacram. Pen. quest. 3. dub. 7. concl. 3. Fabrus de Pen. 4. sent. disp. 17. quest. unica, disp. 29. cap. 1. n. 19. & Franciscus Avila in dissertat. de confessione per literas cap. 9. sed ad ultimum dubium principale, curiosum & difficile deveniamus.

RESOL. LXIII.

An Confessarius possit absolvere sub conditione moribundum sensibus destitutum, qui neque petiit confessionem, nec ullum signum dedit contritionis? Ex part. 3. tract. 3. Ref. 8.

Sup. hoc in §. 1. duabus Ref. seqq. & supra in Ref. §. 1. ult. & in Ref. 67. §. Sed si, & in tom. 4. tr. 3. Ref. 155. §. Ita.

Affirmativam sententiam (attendas quæso amice lector) docet Homobonus in examine Ecclesie p. 1. tract. 7. cap. 18. quest. 84. ubi sic asserit: Prudenter aget Parochus, si favorabilius illi opinioni adhæreat, quæ sentit absolutionis beneficium moribundo impendi posse, etiam si nullum confessus sit peccatum, nec Confessarium petierit, nec indicia exhibuerit, ex quibus actus contritionis, vel attritionis argui possit; modò talis in mortis articulo constitutus, Christiano more vivere solet, & bonus ac fidelis homo æstimaretur. Quod quidem placitum in præxi referunt amplexum fuisse Clement. VIII. Pontificem Maximum, ac prudentissimum virum; eum enim quidam ex fabrica D. Petri præceps tuisset, & illum cadentem vidisset, absolutionem ei dedit, dicens; Si es capax, absolvo te à peccatis tuis. Quæ sententia illa sane ratione confirmatur, quòd in necessariis ad salutem tutior pars est amplecten-

da, & certiori periculo occurrendum est; & irreverentiam Sacramenti, vel sacrilegij periculum, tum conditione apposita, tum autoritate Doctorum, hanc opinionem tuentium, cessare dicitur. Ita ille.

2. Et ante illum Molfesius in summ. tom. 1. tract. 7. cap. 5. n. 48. & 49. qui notat hanc sententiam tenuisse ex nostra Religione Patrem D. Gabrielem Lotharium, virum doctissimum, Patrem Salmeronem Societatis Iesu, & Patrem Lupum Capuccinum, & confirmat hanc opinionem his rationibus; quia in tali casu potest esse (prout in dubio præsumitur) ut quis sit memor salutis æternæ, & interius habeat aliquem efficacem attritionem, quæ rectè dispositus sit recipere sacramentalem absolutionem, & de attrito fieri contritus. Nec urget dicere, quòd multoties qui ex insperato loquelam amittunt, non solent habere peccatorum attritionem, quia præoccupati timore mortis, ad alia non advertunt. Nam responderetur, in his viris frequentius accidere, ut cogitent de peccatis suis, ut experientia docet, & leges adaptantur ad ea, quæ frequentius, non autem quæ raro accidunt, Sic Molfesius.

3. Hanc etiam sententiam docet Antonius de Litteratis in summa edita Roma cum approbatione Magistri Sacri Palatii anno 1611. part. 1. cap. 35. num. 7. & quod majus est, hanc opinionem non solum approbavit Gregorius XV. Pontifex maximus, quando erat Archiepiscopus Bononiensis in memoriali Confess. cap. 1. de forma sacrament. Penit. n. 16. folio 215. edito Bononiæ apud Ioannem Baptistam Bidellum anno 1623. sed etiam tenuit, debere Sacerdotes illam in præxim deducere; sic enim ibi asserit. Licet absolvere moribundum, etiam si nullum penitentia signum det in præsentia Confessarii, si tamen aliquis testetur eum ostendisse confitendi desiderium; ita docet Rituale Pauli V. immo addit Sacerdotale Romanum pagina 624. ex doctrina Divi Antonini, posse etiam absolvi moribundum assuetum frequentare confessionem, quamvis repentino casu oppressus Sacramentum non petierit. Neque solum potest Confessarius in his duobus casibus absolvere, sed etiam debet, quia contingere potest moribundum esse tantum attritum; unde damnetur, nisi absolvatur. Ita ille.

4. Unde ego, saltem ex principio extrinseco puto, hanc sententiam probabilem esse, & ita illam tenent aliqui Patres Societatis Iesu, & nostræ Religionis, & dici potest, quòd in hoc casu adest aliquo modo materia, quæ per testificationem, & famam probitatis dicti moribundi efficitur præsens; probus enim vir supponitur omni die actus contritionis, & signa doloris elicere. Ergo, &c.

5. Verùm his non obstantibus sententiam negativam ego teneo, quam tuetur Henriquez lib. 3. de pen. cap. 10. n. 9. ubi sic ait: Si infirmus amisso rationis iudicio, nullum præbet, nec paulo antea dederat peccati, & penitentia signum, nullo modo est absolvendus à peccatis, in quo quidem rudiores Sacerdotes errant. Sic ille, & post illum Petrus Fay de pen. in addit. ad 3. part. quest. 9. art. 2. disp. 2. ita asserens. Neutiquam absolvi potest, qui subito in supremum vitæ incidit discrimen, neque coram Sacerdote exprimere peccatum ullum potest, aut signis aliquibus dolorem peccatorum, & volitionem confitendi patefacere; licet contrarium indiscretè, & ignoranter factis, ac sine ullo profus, vel apparente fundamento à variis Sacerdotibus practicetur. Sic Fay, & hanc sententiam novissimè mordicus tenet Episcopus Joannes Malderus vir doctissimus in tract. de sigillo de confess. cap. 15. Alphonsus de Leone tract. de sigillo de confess. tom. 1. recoll. 6. n. 131. Naldus in summ. ver. confess. num. 32. cum aliis communiter. Et ratio est, quia absolutio ex Concilio Trid. sess. 14.